

namíste připomenout, že prokázané rozdíly jsou z věcného hlediska spíše malé (jedná se o rozdíly řádově v desetinách na 4bodové škále). Ve všech třech faktorech se výsledné aritmetické průměry pohybují nejbližší odpovědi „poměrně vážný problém“ (tj. kategorie 2 na předkládané 4bodové škále).

Graf č. 3.5 Hodnocení jednotlivých obecných skupin problémů (faktorů)
(Aritmetické průměry sumačních indexů sestavených na základě faktorové analýzy)

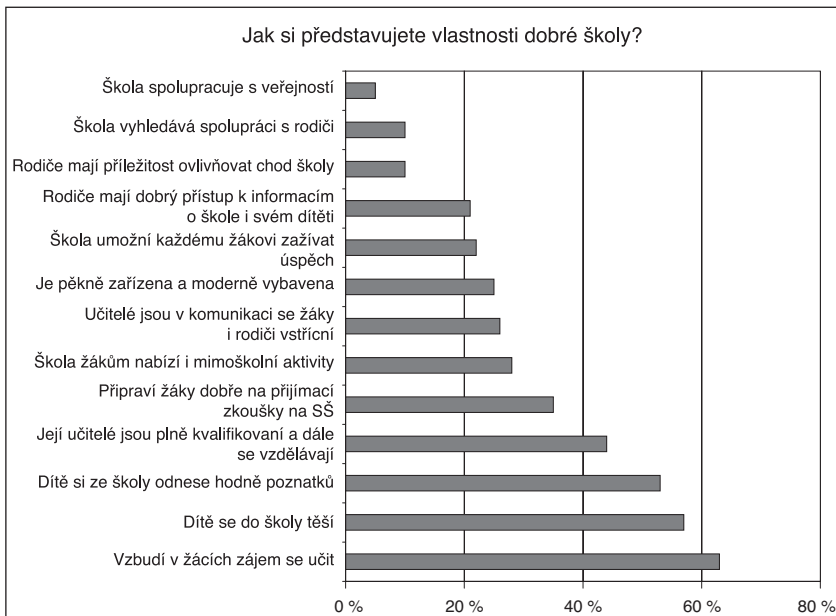
Pozn.: Jde o aritmetické průměry vypočítané z 4bodové škály.

3.5 Portrét ideální základní školy: jaké vlastnosti by měla mít?

Přejdeme nyní od současných problémů našich základních škol k tomu, jak si česká veřejnost představuje vlastnosti ideální školy. Do jaké základní školy by lidé – ať již hypoteticky nebo reálně – nejraději posílali své děti či vnoučata? Jaké vlastnosti školy jsou z tohoto hlediska nejdůležitější, jaké jsou naopak z hlediska uvažování o volbě školy spíše marginální?

Celkově se jako suverénně nejdůležitější v pohledu veřejnosti jeví působení školy na žáky (emoční i kognitivní). Naopak od „dobré školy“ prakticky není vyžadována intenzivní spolupráce s rodiči či snad dokonce s širší veřejností (viz graf 3.6). Škola by totiž podle převládajících názorů měla hlavně vzbudit v žácích zájem se učit (celkem uvedlo 63 % respondentů). Dále by se děti měly do školy těšit (57 %) a kromě toho by si ze školy měly také odnést co nejvíce poznatků (53 %).

Graf č. 3.6 Preferované vlastnosti „dobré školy“ (% kladných odpovědí)

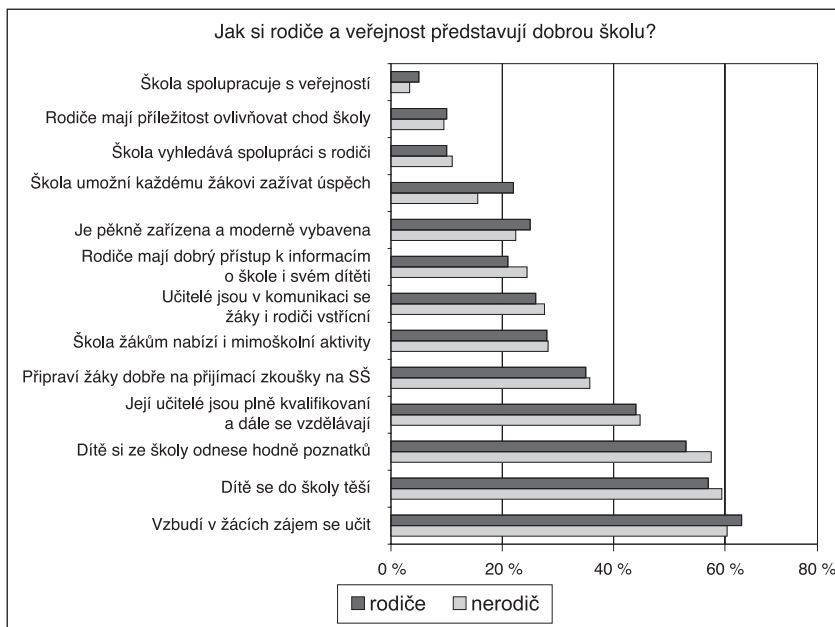

Pozn.: Z předloženého seznamu výroků měli respondenti vybrat pouze čtyři nejdůležitější položky. Proto je celkový součet všech procent roven 400. Takto položená otázka vede k větší diferenciaci mezi jednotlivými vlastnostmi školy.

Naprosto není naopak požadováno, aby škola spolupracovala s širší veřejností (toho názoru bylo pouze 5 % respondentů). Podobně není v očích veřejnosti požadován ani jakýkoliv intenzivnější kontakt školy a rodičovské veřejnosti. Prakticky nikdo totiž nevolá po tom, aby škola vyhledávala spolupráci s rodiči (pouze 10 %). Stejně tak je marginální i názor, že by snad rodiče měli mít možnost a dostatek příležitostí ovlivňovat chod a fungování školy (pouze 10 %). Konečně také dobrý přístup rodičů k informacím týkajícím se školy a jejich vlastního dítěte není prioritou (pouze 21 %). Vidíme tedy, že v názorech české veřejnosti jsou postoje a názory spjaté s občanskou angažovaností, zainteresovaností a zodpovědností – v tomto případě spjaté s fungováním školy – velmi „zakrnělé“. Navenek „otevřená“ škola tedy není v žádném případě prioritou většiny veřejnosti, nýbrž jen velmi úzkého a kvantitativně marginálního segmentu populace. Tato zjištění pak souvisejí také s tím, že model komunitní školy – která je významně provázána sítí nejrůznějších vztahů a funkcí s lokalitou, kde se nachází – nepatří mezi favority české veřejnosti (viz dále).

V jakémsi šedém pásmu se pak nachází celá řada dalších vlastností základních škol, které nejsou ani výrazně favorizovány, ani nepatří mezi vyložené „outsidery“, po nichž nikdo netouží. Jde například o požadavek, aby pedagogové disponovali plnou kvalifikací a dále se vzdělávali (44 %), aby základní škola žáky dobře připravila na přijímací zkoušky na střední školu (35 %). Také je požadováno, aby žákům škola nabízela nejrůznější mimoškolní aktivity (28 %) (podrobněji viz graf č. 3.6).

Graf č. 3.7 Preferované vlastnosti dobré školy – názor rodičů a nerodičů (% kladných odpovědí)

Jak a v čem se liší rodičovská populace? Naprosto zásadní je zjištění (viz graf č. 3.7), že se populace rodičů a nerodičů svou strukturou názorů na to, jak by měla vypadat „dobrá“ škola, vlastně vůbec neliší. Rodiče v tomto ohledu kopírují požadavky celé české společnosti a lze jen těžko doložit, že by snad svými postoji a požadavky představovali vyhraněnou názorovou či zájmovou skupinu. Rodiče totiž v žádném případě nevyžadují, aby škola více spolupracovala s veřejností. Podobně nijak zvláště netouží po tom, aby škola vyhledávala spolupráci s rodiči. Nebo dokonce, aby měli rodiče příležitost ovlivňovat chod školy. Rodiče v tomto slova smyslu svými postoji v žádném případě nedeklarují, že by snad představovali zájmovou skupinu se specifickými požadavky a vyššími nároky

stran *participace* na fungování a rozvoji školy, kam chodí jejich děti (viz také další části této kapitoly).

Podobně se rodiče od zbytku společnosti neliší ani v důrazech a preferencích. Také podle nich by totiž měla „dobrá“ škola především v žácích vzbudit zájem se učit. Děti by se podle nich dále měly do školy pokud možno těšit a měly by si ze školy odnášet velké kvantum poznatků. Jediné znatelnější odlišnosti v názorech rodičů se týkají velmi nevýrazné tendence klást o něco větší důraz na některé vlastnosti školy. Ačkoliv jsou tyto rozdíly statisticky průkazné, z věcného hlediska se liší minimálně a při jejich interpretacích nemá valného smyslu je zveličovat. Oproti nerodičovské populaci se rodiče nejvíce liší v tom, že si ještě o něco intenzivněji přejí, aby si děti ze škol odnesly pokud možno hodně poznatků (58 % u rodičů vs. 53 % u nerodičovské populace). O něco častěji si rodiče také přejí, aby měli jakožto rodiče dobrý přístup k informacím týkajícím se školy a svého dítěte (24 % vs. 21 %).

3.6 Participace veřejnosti na životě školy jako forma občanského angažmá

V této části dále rozvineme problematiku participace veřejnosti na chodu a fungování školy. Většina veřejnosti chápe školu jako relativně uzavřenou instituci, která je vcelku imunní vůči názorům či požadavkům rodičů. Drtivá většina se totiž domnívá, že rodiče nemají možnost ovlivňovat podobu školy a její život (80 %). Pouze asi pětina respondentů se domnívá, že rodiče v dnešní době mohou nějakou formou a alespoň v určité míře ovlivňovat podobu školy, výuky a dění ve škole, kam dochází jejich dítě (viz graf č. 3.8). V předchozích analýzách jsme tedy dospěli k zjištění, že otevřenost školy vůči rodičovské či dokonce širší společnosti a jejím požadavkům není v očích české veřejnosti prioritou. Zde docházíme naopak k poznatku, že škola ani není vnímána jako instituce, která byla vůči vlivům „zvnějšku“ buhvíjak vnímavá a otevřená. Přitom rodiče se od nerodičovské populace, která není v tak intenzivním kontaktu se školami, mírně odlišují pozitivnějším hodnocením možností a příležitostí ovlivňovat podobu a život školy (27 % rodičů se domnívá, že tato možnost existuje, podobný názor zastává jen 21 % nerodičovské populace).²⁸

²⁸ Rozdíly těchto dvou populací jsou statisticky signifikantní při užití T-testu shody průměrů dvou nezávislých výběrů (Sig. = 0,038). Naopak při použití Chí-kvadrát testu se spolehlivost naměřených rozdílů obou skupin nepodařilo prokázat (Sig. = 0,127).